

KATEDRA BOHEMISTIKY
Posudek na magisterskou diplomovou práci

Autor: Bc. Veronika Minářová

Studijní obor: česká filologie

Název práce: Moderátoři Českého rozhlasu jako tzv. mluvní vzory

Vedoucí práce: PhDr. Petr Pořízka, Ph.D.

Hodnocení písemné verze práce – návrh klasifikačního stupně:

Diplomová práce V. Minářové navazuje na práci bakalářskou (jež se věnovala regionálním rozhlasovým stanicím ČRo Brno a Olomouc). Materiál a záběr byl rozšířen o celostátní stanice ČRo Radiožurnál, Česko, Dvojka a regionální pobočku v Českých Budějovicích. Pro získání dat byl využit korpus Monolog. Diplomantka pracovala s cca desetiminutovými úryvky pro daného moderátora, celkem jich bylo analyzováno 16, v práci pak nalezneme fonetické přepisy úryvků jednotlivých moderátorů v délce kolem 1 minuty, které sloužily jako podklad pro detailní analýzu sledovaných jevů.

Stručně řečeno jde o práci založenou na bohatém autentickém řečovém materiálu, užívající exaktních metod akustické analýzy či metod dalších, které předpokládají systematické sledování předem zvolených jevů, jejich kvantifikaci, interpretaci a následnou komparaci. V posudku se tedy omezím především na kritické poznámky, jež vedly ke konečnému návrhu klasifikačního stupně.

Místy se v textu objevují nepřesné citace z odborné literatury – např. s. 11: *"Podle Palkové existují 3 okruhy majoritních nedostatků v mluvených profesionálních projevech, a to deformace vokálů, nelogické umístění větné intonace a neúměrně rychlé tempo."* V originálu *"nesmyslné zacházení s větnou intonací"*. Ve skutečnosti nejde o umístování, ale o typy kadencí... O tzv. "umístění" větné intonace diplomantka píše i dále (srov. níže na téže straně). Nejde o jedinou nepřesnou formulaci, jež zkresluje fakticitu.

V teoretické kapitole postrádám zejm. ucelenější pojednání o chování sonor ve spojení s obstruenty, pokud jde o výslovnostní normu. V DP je sice subkap. 3.2.1 *Znělostní asimilace hlásek*, ale jen okrajově jsou tu zmíněny asimilace obstruentů, příp. dílčí jevy sonor. Výklad ale není úplný, nadto se do kapitoly dostávají i věci nesouvisející: artikulační asimilace, zdvojená výslovnost foneticky stejných hlásek atp. Celkově teoretická kapitola budí dojem mírné roztříštěnosti, fragmentárnosti a nesystematičnosti. U tempa bych např. uvítal nějaké referenční hodnoty týkající se moderátorů v médiích – viz např. zmiňovaného Bartoška.

Ad praktická část:

Je avizováno, že je užít zjednodušený fonetický přepis. Jednotlivé transkripty však nejsou bez chyb, které v důsledku mohou způsobit i mírné zkreslení sledovaných jevů (jejich kvantifikace), a tím i výsledků analýzy. Např. u znělostních asimilací uveďme namátkou spojení *"v kultuře, v lidey kteří, příběh života, stránkay knihy, další četníc"* (s. 25): tyto asimilace obstruentů nejsou pro analýzu zas až tak klíčové, je ale otázkou, zda nebylo podobně chybováno v zápisu spojení sonor s obstruenty, kde by už ovlivnění bylo citelné, např. *"karlův most, četníc materiálů"* (tamtéž), *"k návratu"* (s. 29) apod. Viz též níže Lucie Weissová.

Nerozumím některým vyjádřením: co znamená "přesvětlování nízkého vokálu" (s. 27), či opět pojem "přesvětlení" jinde (s. 29 a jinde).

Některé interpretace jsou až příliš přísné: např. v souvislosti s rázem na s. 30 hodnotí diplomantka jako výkyv vůči normě opakované vynechávání rázů v případech jako *"přecednictví evropské, ledna a potrvá"*. Dovolím si poznamenat, že nejde o porušení normy, v těchto a většině dalších případů je užití rázu pouze doporučené. Nelze tak za to daného mluvčího stigmatizovat.

Lucie Weissová (s. 95) byla vyhodnocena jako nejlepší mluvčí s minimem počtu chyb. Přepis úryvku této moderátorky na s. 32 naznačuje, že diplomantka používá obráceně symboly pro znělé a neznělé CH, pak by ale v projevu musela být nenormativní spojení jako *"koaličních lídrů, návrx nepotpořila"*, ve skutečnosti – po kontrole

zvukového záznamu poslechem – jsou všechna CH neznělá, u spojení obstruentů jsou tedy chybné symboly, u sonor jsou v pořádku, stejně jako dodržení výslovnostní normy. Ve zvukovém záznamu, v té části, která není v přepisu, jsem ale slyšel řadu geminovaných/redukovaných výslovností dvou foneticky stejných souhlásek, v práci jsem o tom zmínku nenašel, např. *přetřemi leti, čtyřicetřic lidí, kabinecxválil, klauslavnosně přestřihl, čas+prašského opxvatu, osmisetřic korun, průvodemonstrantů, taměli* atp. Přepsaný úryvek v DP skutečně odpovídá analýze (až na drobnosti), ale je otázkou, zda ona 1 minuta byla dostatečná pro detekci výslovnostních tendencí všech sledovaných jevů. Viz onen příklad výše se sonorami: doporučoval bych tak poslechem vyhodnotit delší úseky a pro přepis vybrat jen části dokumentující či ilustrující některé jednotlivosti.

Celkově shrnuto: I přes výše uvedené nedostatky či nepřesnosti předkládaná práce splňuje požadavky kladené na tento typ odborného textu, **doporučuji ji k obhajobě** a před ústní rozpravou **hodnotím stupněm mezi C až D**.

Náměty pro obhajobu (formou otázek):

1. Byly skutečně využity kolokace (nemyslíte spíš konkordance?) pro vyhledávání odchylek od spisovné normy u jiných promluv daného moderátorů, jak o tom píšete v *Úvodu* na s. 7?
2. Co je míněno vyjádřením "je nutné, aby moderátoři uplatňovali jednotné metrum pro lepší vnímání..." na s. 8? A dále tvrzením "V mluvených projevech vysílaných v rozhlasu by tak měla být více uplatňována obsahová nadbytečnost."?
3. Co znamenají neobdobné výrazy „světly“ či „prosvětlený“ vokál? Převzala jste je odněkud?
4. Pracovala jste při detailních analýzách s celkovým desetiminutovým záznamem, nebo pouze s přepsaným jednodominutovým úryvkem?
5. Jak si vysvětlujete odlišné výsledky analýz vaší BP a této DP, pokud jde o deformace vokalických artikulací? V BP vám vycházela spíš tendence k otevřenosti, zde spíš k zavřenosti vokálů – což je překvapivé i vzhledem k jiným analýzám.
6. V *Úvodu* na s. 6 píšete, že pro vaši práci byla důležitá i zpětná vazba posluchačů získaná na základě dat z poslechových testů, jejichž výsledek je zveřejněn na webu korpusu Monolog. Jak?

V Olomouci dne 15. května 2017

PhDr. Petr Pořízka, Ph.D.